

Lahden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Sisältö

Johdanto

Hyvinvointisuunnitelmaan liittyvät suunnitelmat ja strategiat

Hyvinvointisuunnitelman kärjet

Läpileikkaavat toimintaperiaatteet

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin nykytila Lahdessa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Mielen hyvinvointi
- Arjen turvallisuus
- Terveelliset elintavat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seuranta ja raportointi

Liitteet:

- Työryhmien kuvaus
- Mittarit tavoitteiden toteutumisen seurantaan
- YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet

Johdanto

LAHTI

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulain mukainen asiakirja, jolla ohjataan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehtävää yhteistä työtä Lahdessa. Suunnitelmaan on koottu tietoa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta sekä kuvattu lasten ja nuorten hyvinvointityön rakennetta. Tässä suunnitelmassa lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita ([nuorisolaki 1285/2016, 3§](#)). Lisäksi osa tavoitteista ja toimenpiteistä koskee opiskeluhuollon osalta kaiken ikäisiä opiskelijoita.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärjet pohjautuvat [Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueisiin](#) (Hyte-kärjet vuosille 2020-2025). Osallisuuden ja yhteisöllisyyden, mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden ja terveelliset elintavat kärkien alle on laadittu tavoitteet ja toimenpiteet, joilla lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistetään.

Suunnitelman toimenpiteissä on keskitytty niihin toimiin, joissa päävastuu on Lahden kaupungilla, mutta joiden käytännön suunnittelu ja toteutus tehdään tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin - seurakuntien sekä lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien järjestöjen - kanssa. Useimpien toimenpiteiden toteuttamisvastuu on meillä kaikilla. Suunnitelman toimenpiteissä kuvataan lähinnä sellaisia toimenpiteitä, jotka koskevat useita palvelualueita tai yksiköitä. Lisäksi jokainen palveluyksikkö/toimintayksikkö hyödyntää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa oman toimintansa suunnittelussa, joita ovat esimerkiksi yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat sekä nuorisopalveluiden, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmat. Silloin, kun on kyse jonkin toiminnan kehittämisestä, vastuu on yleensä määritelty jollekin työryhmälle (suunnitelman lopussa on kuvattu työryhmien kokoonpanot). Suunnitelmaan valitut mittarit kuvaavat tavoitteen toteutumista, eivät yksittäisten toimenpiteiden toteutumista.

Suunnitelman laatimisessa on huomioitu, että kaikissa palveluyksiköissä laaditaan erikseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, joissa huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret. Suunnitelma toteuttaa myös kansallisen lapsistrategian toimenpiteitä. Lapsivaikutusten arviointi on huomioitava kaikessa lasten ja nuorten asioita koskevassa päätöksenteossa, vaikka sitä ei erikseen ole toimenpiteeksi kirjattu. Suunnitelman toimenpiteet toteuttavat myös [YK:n kestävän kehityksen tavoitteita](#).

Lahden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan liittyvät suunnitelmat ja strategiat

*"Kestävästi elinvoimainen,
kestävästi hyvinvoiva ja
kestävästi uudistuva"*

Lahden kaupungin
strategia
2022–2025

Lahden
hyvinvointi-
suunnitelma
2022–2025

Alueellinen
lasten ja nuorten
hyvinvointi-
suunnitelma
2022–2025

Kansallinen
lapsistrategia
(2021)

Lahden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

**Osallisuus ja
yhteisöllisyys**

**Mielen
hyvinvointi**

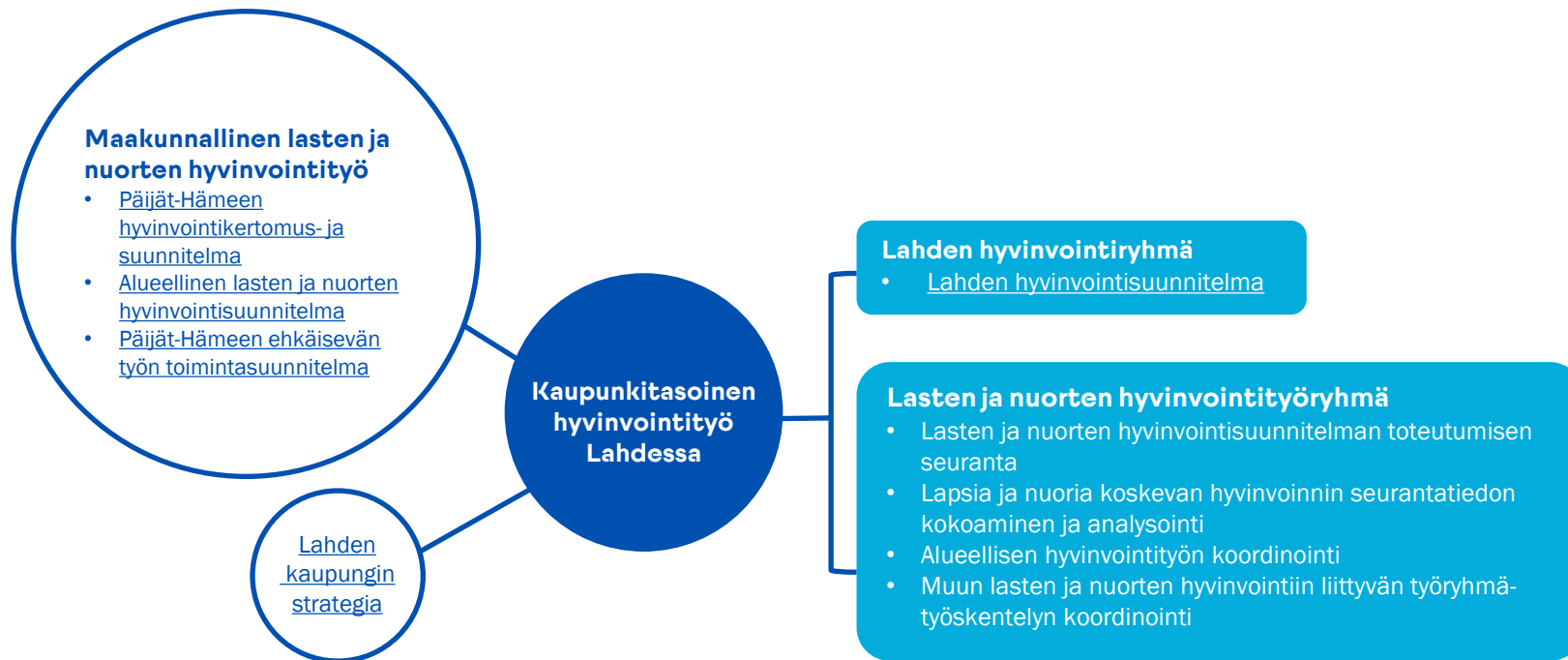
**Terveelliset
elintavat**

**Arjen
turvallisuus**

Kaupunkitasoinen hyvinvointityö

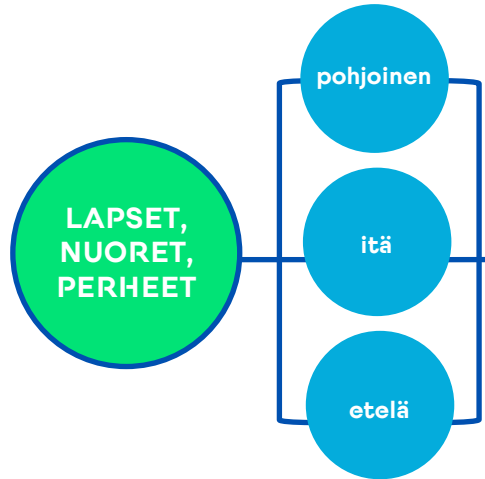
LAHTI

Alueellinen hyvinvointityö

LAHTI

Alueelliset hyvinvointiryhmät

Hyvinvointityö palveluluilla | Arjen toimijat

Päiväkodit
Avoin varhaiskasvatus
Perhepäivähoito
Koulut
Nuorisotilat

Seurakunnat
Järjestöt

Päijät-Sote:

- neuvolapalvelut
- opiskeluhoollon palvelut
- lapsiperheiden kotipalvelu
- alaikäisten perheneuvola ja mielenterveyspalvelut
- perheohjaus ja lähityö
- perhesosiaalityö ja lastensuojelu

Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointityö

- Päijät-Hämeen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Päijät-Hämeen ehkäisevän työn toimintasuunnitelma

Kaupunkitasoinen hyvinvointityö Lahdessa

- **Lahden kaupungin strategia**
- **Lahden hyvinvointiryhmä**
 - Lahden hyvinvointisuunnitelma
- **Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä**
 - Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumisen seuranta
 - Lapsia ja nuoria koskevan hyvinvoinnin seurantatiedon kokoaminen ja analysointi
 - Alueellisen hyvinvointityön koordinointi
 - Muun lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvän työryhmä-työskentelyn koordinointi

Alueellinen hyvinvointityö Lahdessa

- **Alueelliset hyvinvointiryhmät** (etelä, itä, pohjoinen)
- **Hyvinvointityö palvelupoluilla**
 - Lapset, nuoret ja perheet
 - Arjen toimijat: avoin varhaiskasvatus, päiväkodit, perhepäivähoito, koulut, nuorisotilat, järjestöt, seurakunnat, Päijät-Soten palvelut (neuvolapalvelut, opiskeluhuollon palvelut, lapsiperheiden kotipalvelu, alaikäisten perheneuvola ja mielenterveyspalvelut, perheohjaus ja lähityö, perhesosiaalityö ja lastensuojelu)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärjet

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ymmärretään koko elämää koskevana käsitteenä, johon kuuluu osallistumisen ja mielipiteen ilmaisun lisäksi oman elämän hallinta ja yhteisöllisyys.

Mielen hyvinvointi

Lasten ja nuorten mielenhyvinvointia ylläpitää perheen toimiva arki ja sujuvat peruspalvelut. Tukea saadaan matalalla kynnyksellä varhaisessa vaiheessa.

Arjen turvallisuus

Välittävät ja läsnäolevat aikuiset turvallisissa ja terveellisissä ympäristöissä tukevat lasten ja nuorten hyvää arkea.

Terveelliset elintavat

Jokaisella lapsella, nuorella ja perheellä on keinoja, taitoja ja tietoa tehdä terveellisiä ja kestäviä valintoja arjessaan.

Toimintaperiaatteet

Kumppanuus

perustuu luottamukseen ja toisen kunnioittamiseen. Se mahdollistaa yhteistyön, avoimen viestinnän sekä yhdessä oppimisen kulttuurin.

Yhdenvertaisuus

kaiken toiminnan lähtökohdaksi. Kaikille lapsille ja nuorille turvataan tasarvoiset elämisen ja kasvamisen mahdollisuudet.

Oikea-aikaisuus

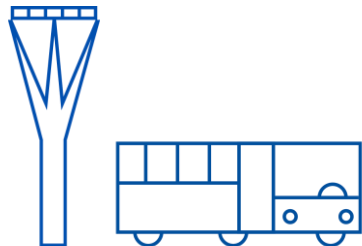
tähtää ennen kaikkea ongelmien ehkäisemiseen ja entistä varhaisempaan tukeen.

Päämääränämme on
lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuva toimintakulttuuri.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin nykytila Lahdessa

Väestön määrä yhteensä	0-18-vuotiaiden määrä	Lapsiperheiden määrä	Työttömien osuus työvoimasta
119 984 (2020)	22 279 (2020)	11 482 (2020)	13,1 % (2019) 17,6 % (2020)
Ulkomaalaistaustaisten osuus / 1000 asukasta	Lasten pienituloisuusaste	Koulutustasomittain*	Yhden vanhemman perheiden osuus
77,1 (2020)	15,2 (2019)	351,4 (2019)	28,3 % (2020)

*= vertaa perusasteen jälkeisen koulutuksen pituutta henkeä kohti

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ymmärretään koko elämää koskevana käsitteenä, johon kuuluu osallistumisen ja mielipiteen ilmaisun lisäksi oman elämän hallinta ja yhteisöllisyys.

Tavoitteet:

- Nuorten koulutukseen ja työhön kiinnittyminen vahvistuu.
- Yksinäisyyden kokemus vähenee.
- Lasten ja nuorten harrastaminen lisääntyy.
- Lasten ja nuorten mahdollisuudet tutustua kulttuuriin lisääntyvät.
- Osallisuuden kokemus varhaiskasvatuksessa ja eri kouluasteilla lisääntyy.
- Ryhmään kuulumisen tunne vahvistuu varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, vapaa-ajan toiminnassa ja toisen asteen koulutuksessa.

Nykytila | Lahti

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v., % vastaavan ikäisistä	Nuorisotyöttömät % 18-24-vuotiaasta työvoimasta	Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa % 8-9 lk. oppilaista	Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä % 8-9 lk. oppilaista
9,7 (2019)	17,6 (2019) 22,5 (2020)	10,2 tytöt (2021) 3,8 pojat (2021) = 7,3	14,9 tytöt (2021) 8,4 pojat (2021) = 11,8
Maan keskiarvo 7,5	Maan keskiarvo 16,7 (2020)	Maan keskiarvo 7,9	Maan keskiarvo 12,6

Syrjäytymisriskissä 18-24 v. ei työssä / opiskele / ole varusmiespalvelussa, % vastaavan ikäisistä	Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa		
	% 8-9 lk. oppilaista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista
23,8 miehet (2019) 18,6 naiset (2019) = 21,3	6,6 tytöt (2021) 14,3 pojat (2021) = 10,3	6,5 tytöt (2021) 11,4 pojat (2021) = 8,3	20,2 tytöt (2021) 27,3 pojat (2021) = 23,4
Maan keskiarvo 16,1	Maan keskiarvo 10,8	Maan keskiarvo 10,5	Maan keskiarvo 25,9

Nykytila | Lahti

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi

% 8-9 lk. oppilaista

13,9 tytöt (2019)
5,7 pojat (2019)
= 10,1 %

23,4 tytöt (2021)
9,0 pojat (2021)
= 16,5

Maan keskiarvo 15,9

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi

% ammatillisen oppilaitoksen
1-2 v. opiskelijoista

14,6 tytöt (2019)
6,7 pojat (2019)
= 10,9

28,1 tytöt (2021)
11,2 pojat (2021)
= 20,4

Maan keskiarvo 17

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi

% lukion 1-2 v. opiskelijoista

16,4 tytöt (2019)
7,1 pojat (2019)
= 12,8

24,3 tytöt (2021)
11,6 pojat (2021)
= 19,6

Maan keskiarvo 17,8

Ei yhtään läheistä ystävää

% 8-9 lk. oppilaista

5,5 tytöt (2019)
12,6 pojat (2019)
= 8,8

9,0 tytöt (2021)
11,3 pojat (2021)
= 10,2

Maan keskiarvo 9,4

Tavoite: Nuorten koulutukseen ja työhön kiinnittyminen vahvistuu

Toimenpide:	A	B	C	D
	<p>Oppivelvollisuuden monialainen ohjausryhmä koordinoi oppivelvollisuuden laajentamista ja siihen liittyviä toimenpiteitä. Laajennetun oppivelvollisuuden kuntavastaava toimii nuorisopalveluissa ja hoitaa vailla opiskelupaikkaa olevien oppivelvollisten tukea ja ohjausta joko oppilaitoksiin tai muihin tukipalveluihin.</p>	<p>Työllisyyspalveluiden nuorille suunnatut palvelut toimivat saumattomasti yhteen. Erilaiset nuorten työllistymistä edistävät palvelut linkittyvät tiiviisti kuntakokeiluun.</p>	<p>Maahanmuuttajien kouluun kotoutumisen (KOKO) toiminta perusopetuksessa, yhteistyö varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen kanssa: toimivat opetusjärjestelyt, nivelvaiheet ja henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen vahvistaminen.</p>	<p>Vahvistetaan yhteistyötä 16+ ikäisten hyvinvointityön koordinoinnissa perustamalla työryhmä yhdyspintatoimijoista.</p>
Vastuu:	Oppivelvollisuuden monialainen ohjausryhmä	Työllisyyden kuntakokeilun ohjausryhmä	Koko-tiimi	Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä
Mittarit:	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet - Vain perusasteen suorittaneet - Ammatillisen tutkinnon suorittaneet vieraskieliset - Korkeasti koulutetut Lukiokoulutuksen keskeyttäneet - Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneet - Syrjäytymisriskissä olevat 18- 24-vuotiaat Ohjaamo Lahden käyttökerrat - Etsivästä nuorisotyöstä palveluihin kiinnittyneet - Työpajalla olleiden valmentautujien sijoittuminen			

Tavoite: Yksinäisyyden kokemus vähenee

Toimenpide:	A	B	C
	Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, oppilaitoksissa ja nuorisotyössä kiinnitämme huomiota yksinäisyyteen. Opiskelijoille suunnattujen kyselyiden ja osallisuutta tukevien toimintamallien kehittäminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, koulun ja oppilaitoksen arjessa sekä nuorisotyössä.	Huolehdimme opiskeluhuollon mitoitusten toteutumisesta ja työn kohdentumisesta yhteisölliseen työhön esiopetuksessa ja kaikilla kouluasteilla.	Tunnetaitokasvatus sisältyy opetukseen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja kaikilla kouluasteilla.
Vastuu:	Opiskeluhuollon ohjausryhmät, nuorisopalveluiden johtoryhmä	Opiskeluhuollon ohjausryhmät	Opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä, varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmä

Mittarit: Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus - Ilman yhtään kaveraa tai läheistä ystävää olevat
Yhteisöllisen opiskeluhuollon määrä - Lapsellani on kavereita - Minulla on kavereita

Tavoite: Lasten ja nuorten harrastaminen lisääntyy

Toimenpide:	A	B	C
	<p>Harrastustakuuta koordinoidaan kaupunkitasoisesti ja toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Varmistetaan kaikille lapsille ja nuorille mahdollisuuksia harrastaa asuinpaikasta, tai varallisuudesta ja tuen tarpeesta riippumatta.</p>	<p>Varmistamme, että harrastusmahdollisuudet ovat kaikkien lasten ja nuorten tiedossa.</p>	<p>Lisäämme maksuttomia harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille.</p>
Vastuu:	Harrastustakuun ohjausryhmä	Harrastustakuun ohjausryhmä	Harrastustakuun ohjausryhmä

Mittarit: Harrastamisaktiivisuus eri ikäryhmissä - Lasten ja nuorten tietoisuus harrastusmahdollisuuksista
Kaupungin mahdollistama maksuton ja toiveiden mukainen harrastustoiminta lähipalveluna/yhteistyössä
Harrastustakuun koordinointi toimii - Harrastelahti-sivuston kävijämäärä

Tavoite: Lasten ja nuorten mahdollisuudet tutustua kulttuuriin lisääntyvät

Toimenpide:	A	B	C
	Toteutamme perusopetuksen kulttuurikasvatusohjelmaa sekä perusopetuksen/lukiokoulutuksen ja kulttuurilaitosten kulttuuriohjelmaa ikäluokittain. Kulttuuriohjelma phlastenkulttuuri.fi	Toteutamme varhaiskasvatuksen liikunta- ja kulttuuriohjelmaa.	Tuemme nuorten omaehtoista kulttuuria Mahdollistamo-toiminnan avulla.
Vastuu:	Perusopetuksen ja lukioiden yksiköt	Varhaiskasvatuksen yksiköt	Nuorisopalvelut

Mittarit: Perusopetuksen/lukiokoulutuksen kulttuuriohjelman ja varhaiskasvatuksen liikunta- ja kulttuuriohjelman toteutuminen, lasten osallistuminen - Toteutuneet unelmat Mahdollistamo-toiminnassa

Tavoite: Osallisuuden kokemus varhaiskasvatuksessa ja eri kouluasteilla lisääntyy

Toimenpide:	A	B	C	D
	Lisäämme lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä osallisuutta; oppilaiden ja vanhempainyhdistysten aktiivinen mukaanotto toiminnan suunnitteluun.	Osallistamme ja kuulemme lapsia ja nuoria heitä koskevilla asioissa esimerkiksi Skidialogia käyttäen.	Huoltajien ja lasten osallisuus toteutuu varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmakeskusteluissa sekä perusopetuksen arviointikeskusteluissa.	Kehitämme tapoja tunnistaa eri tavoin haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret ja huomioimme heidät palvelurakenteessa.
Vastuu:	Palvelupolkuryhmät	Palvelupolkuryhmät	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt	Palvelupolkuryhmät

Mittarit:

Osallisuustoimet lasten ja nuorten osalta on koottu, kuvattu ja arvioitu palvelupoluittain
Kokemus hyvistä vaikutusmahdollisuuksista koulussa - Kokemus opettajien rohkaisusta mielipiteen ilmaisuun
Mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin

Tavoite: Ryhmään kuulumisen tunne vahvistuu varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, vapaa-ajan toiminnassa ja toisen asteen koulutuksessa

Toimenpide:	A	B	C
	Opiskeluhooltamotoiminnan kehittäminen ja laajentaminen perusopetuksessa ja toisella asteella.	Vahvistamme ryhmään kuulumista tukevaa toimintakulttuuria hyödyntämällä henkilöstöllä jo olemassa olevaa osaamista laajemmin. Henkilöstö tukee kaikkien lasten ja nuorten ryhmään kuulumista ja puuttuu matalalla kynnyksellä havaitsemiinsa epäkohtiin ryhmän toiminnassa.	Yhteisöön kuulumisen tunne toteutuu eri nivelvaiheissa varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta alaluokille, alaluokilta yläluokille ja edelleen toiselle asteelle.
Vastuu:	Opiskeluhoollon ohjausryhmät	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yksiköt	Palvelupolkuryhmät, toisen asteen opiskeluhoollon ohjausryhmä

Mittarit: Kokemus koulu- ja luokkayhteisöön kuulumisesta - Kokemus mukavasta ryhmästä ja ryhmän turvallisuudesta
Yhteisöllisen opiskeluhoollon määrä

Mielen hyvinvointi

Lasten ja nuorten mielen hyvinvointia ylläpitää perheen toimiva arki ja sujuvat peruspalvelut. Tukea saadaan matalalla kynnyksellä varhaisessa vaiheessa.

Tavoitteet:

- Mielen hyvinvointi vahvistuu.
- Jokainen lapsi ja nuori tulee kohdatuksi ja läheltä löytyy turvallinen ja luotettava aikuinen, jonka puoleen voi kääntyä.
- Lapset ja nuoret saavat riittävästi tukea oppimiseensa.

Nykytila | Lahti

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana % 4-5 lk. oppilaista

18,7 tytöt (2019)
15,4 pojat (2019)
= 17,1

26,1 tytöt (2021)
19,3,pojat (2021)
= 22,8

Maan keskiarvo 22,2

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä % 8-9 lk. oppilaista

69,3 tytöt (2019)
83,9 pojat (2019)
= 76,0

58,0 tytöt (2021)
81,3 pojat (2021)
= 68,9

Maan keskiarvo 68,2

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus % 8-9 lk. oppilaista

18,1 tytöt (2019)
6,0 pojat (2019)
= 12,4

29,7 tytöt (2021)
8,4 pojat (2021)
= 19,3

Maan keskiarvo 19,4

Vähintään 2 viikkoa kestänyt masennusoireilu % 8-9 lk. oppilaista

23,0 tytöt (2019)
9,7 pojat (2019)
= 16,7

32,5 tytöt (2021)
13,9 pojat (2021)
= 23,5

Maan keskiarvo 23,9

Tavoite: Mielen hyvinvointi vahvistuu (1)

Toimenpide:	A	B	C
	Toimiva yhteistyö Päijät-Sote:n palveluiden kanssa (esim. Opiskeluhuollon palvelut, perhekeskus, alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut, sote-keskukset), varhainen, yksilöllinen, ikätasoinen ja oikea-aikainen tuki.	Lasten ja nuorten parissa työskentelevien mielenterveysosaamisen vahvistaminen koulutuksen avulla.	Selvitämme erilaisten tunnetaito-ohjelmien toimivuutta osana OKM:n rahoittamaa sitouttava koulu yhteisötyö hanketta. Hanketta koordinoi Päijät-Hämeen sivistyspalveluiden seudullisen kehittämisen yksikkö.
Vastuu:	Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, alueelliset hyvinvointiryhmät	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä	Sitouttava koulu yhteisötyö –hankkeen kehittämisryhmä

Mittarit:

Mielialaan liittyviä ongelmia kokevat - Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevat
Kouluterveydenhoitajan / koulukuraattorin / koulupsykologin vastaanotolle pääsyn helpoksi kokevat
Kokemus mahdollisuudesta keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista
Ammattilaisille suunnattujen mielenterveyskoulutusten toteutuminen - Chat-palveluiden käyttö - Nuorten tukipalveluiden ajanvarauskäyntien lukumäärä

Tavoite: Mielen hyvinvointi vahvistuu (2)

Toimenpide:	D	E	F
	Vahvistamme yhteistyötä ja toimimme aktiivisina yhteistyökumppaneina 3. sektorin toimijoiden kanssa ehkäisevässä työssä.	Monialaisten asiantuntijaryhmien lisääminen ja kehittäminen esi- ja perusopetuksessa ja erityisesti toisella asteella.	Monimuotoiset työmenetelmät ovat käytössä asiakastyössä ja ne ovat saavutettavia: etäyhteydet, chat-palvelut, jalkautuva työ ja päivystyksellinen toiminta eri toimintaympäristöissä.
Vastuu:	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä	Opiskeluhuollon ohjausryhmät	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden yksiköt ja toisen asteen oppilaitokset

Mittarit:

Mielialaan liittyviä ongelmia kokevat - Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevat
Kouluterveydenhoitajan / koulukuraattorin / koulupsykologin vastaanotolle pääsyn helpoksi kokevat
Kokemus mahdollisuudesta keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista
Ammattilaisille suunnattujen mielenterveyskoulutusten toteutuminen - Chat-palveluiden käyttö - Nuorten tukipalveluiden ajanvarauskäyntien lukumäärä

Tavoite:

Jokainen lapsi ja nuori tulee kohdatuksi ja läheltä löytyy turvallinen ja luotettava aikuinen, jonka puoleen voi kääntyä

Toimenpide:	A	B	C
	Kiinnitämme erityistä huomiota siihen, että lapset, nuoret ja perheet tulevat kohdatuiksi yksilöllisesti ja ikätasoisesti arjen eri toimintaympäristöissä.	Vahvistamme kohtaavaa toimintakulttuuria lisäämällä lasten ja nuorten kanssa toimivien ammattilaisten kohtaamistaitoja esimerkiksi koulutusten avulla ja osaamista jakamalla.	Tarjoamme vanhemmille tukea varhaisessa vaiheessa.
Vastuu:	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden yksiköt ja toisen asteen oppilaitokset	Palvelupolkuryhmät, nuorten tukipalvelut	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt ja nuorten tukipalvelut
Mittarit:	Opettajien kiinnostuneisuus oppilaiden kuulumisista Keskusteluyhteys vanhempien kanssa Omaan elämään koettu tyytyväisyys		

Tavoite: Lapset ja nuoret saavat riittävästi tukea oppimiseensa

Toimenpide:	A	B	C
	Vahvistamme oppimisen kolmiportaisen tuen käytäntöjä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Vahvistamme tuen jatkumoa varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen.	Hyödynnämme hankerahoitusta oppimisvajeen paikkaamisessa ja oppimisen tuen kehittämisessä.	Monipuolisten oppimista tukevien menetelmien lisääminen ja vahvistaminen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja kaikilla kouluasteilla.
Vastuu:	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen johto	Palvelupolkuryhmät, esi- ja perusopetuksen yksiköt ja toisen asteen oppilaitokset

Mittarit: Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa kokevat
Erityisopettajalta oppimiseen tukea ja apua saaneet
Koulu-uupumusta kokevat - Vaikeuksia oppimistaidoissa kokevat

Arjen turvallisuus

Välittävät ja läsnä olevat aikuiset turvallisissa ja terveellisissä ympäristöissä tukevat lasten ja nuorten hyvää arkea.

Tavoitteet:

- Jokaisella lapsella ja nuorella on turvallinen kasvuympäristö, jossa ketään ei kiusata.
- Seksuaalinen häirintä vähenee.
- Perhe- ja lähisuhdeväkivalta vähenevät.

Nykytila | Lahti

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet % lapsiperheistä	Toimeentulotukea saaneet 18–24 v. % vastaavan ikäisistä	Huostassa vuoden aikana olleet 0–17 v. % vastaavan ikäisistä	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % 8–9 lk. oppilaista
15,5 (2020)	31,3 (2020)	1,5 (2020)	4,5 (2021)
Maan keskiarvo 1,5	Maan keskiarvo 18,5	Maan keskiarvo 1,1	Maan keskiarvo 6,0

Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana % 4–5 lk oppilaista	Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana % vastaavan ikäisistä	Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana % 8–9 lk. oppilaista
5,9 tytöt (2019) 5,2 pojat (2019) = 5,15	10,3 tytöt (2021) 7,0 pojat (2021) = 8,6	6,3 tytöt (2021) 2,8 pojat (2021) = 4,6
	Maan keskiarvo 8,3	Maan keskiarvo 9,4

Nykytila | Lahti

Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa % 4-5 lk. oppilaista

2,6 tytöt (2019)
2,0 pojat (2019)
= 2,3

3,2 tytöt (2021)
1,5 pojat (2021)
= 2,3

Maan keskiarvo 1,8

Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa % 8-9 lk. oppilaista

7,2 tytöt (2019)
2,5 pojat (2019)
= 5,0

7,6 tytöt (2021)
3,5 pojat (2021)
= 5,6

Maan keskiarvo 5,3

Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa % ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista

12,8 tytöt (2019)
2,4 pojat (2019)
= 7,9

10,5 tytöt (2021)
5,5 pojat (2021)
= 8,2

Maan keskiarvo 6,7

Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa % lukion 1-2 v. opiskelijoista

8,4 tytöt (2019)
3,7 pojat (2019)
= 6,6

10,7 tytöt (2021)
4,2 pojat (2021)
= 8,3

Maan keskiarvo 6,1

Nykytila | Lahti

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana % 8-9 lk. oppilaista

15,0 tytöt (2019)
19,6 pojat (2019)
= 17,2

14,2 tytöt (2021)
13,5 pojat (2021)
= 14,0

Maan keskiarvo 16,1

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana % ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista

14,9 tytöt (2019)
19,4 pojat (2019)
= 17,1

15,7 tytöt (2021)
16,5 pojat (2021)
= 16,0

Maan keskiarvo 15,2

Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana % 4-5 lk. oppilaista

17,5 tytöt (2019)
15,5 pojat (2019)
= 16,5

27,2 tytöt (2021)
21,7 pojat (2021)
= 24,3

Maan keskiarvo 25,5

Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana % 8-9 lk. oppilaista

35,1 tytöt (2019)
18,2 pojat (2019)
= 27,2

44,3 tytöt (2021)
19,6 pojat (2021)
= 32,6

Maan keskiarvo 31,3

Tavoite: Jokaisella lapsella ja nuorella on turvallinen kasvuympäristö, jossa ketään ei kiusata

Toimenpide:	A	B	C
	<p>Esiopetuksessa, kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa sekä nuorisopalveluissa kiusaamisen ja häirinnän vastaiset toimet kuvataan yksikkökohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan (esiopetus, koulut ja oppilaitokset) tai osaksi muuta suunnitelmaa (nuorisopalvelut). Suunnitelmissa kuvatut toimenpiteet otetaan käyttöön.</p>	<p>Esiopetuksessa, kouluissa, nuorisopalveluissa ja oppilaitoksissa koko henkilökunta perehtyy materiaaleihin ja oppaisiin liittyen kiusaamisen vastaiseen työhön (esim. OPH: Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa, Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023).</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista tehdään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman ohjaamana.</p>
Vastuu:	<p>Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden ja lukiokoulutuksen johto, sekä opiskeluhoillon ohjausryhmät</p>	<p>Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yksiköt, opiskeluhoillon ohjausryhmät</p>	<p>Varhaiskasvatuksen yksiköt</p>
Mittarit:	<p>Koulukiusaamiskokemukset eri ikäryhmissä - Kokemus aikuisten puuttumisesta kiusaamiseen Kiusaamisen ja häirinnän vastaisen suunnitelma, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo-suunnitelma on laadittu ja henkilöstö perehtynyt vuosittain suunnitelmiin ja niitä ohjaviin oppaisiin. - Oppilaiden osallistuminen kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja sovitteluun</p>		

Tavoite: Seksuaalinen häirintä vähenee

Toimenpide:	A	B	C
	<p>Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimet kuvataan yksikkökohtaisiin opiskeluhoitosuunnitelmiin (koulut ja oppilaitokset) tai osaksi muuta suunnitelmaa (nuorisopalvelut).</p>	<p>Kouluissa ja oppilaitoksissa koko henkilökunta perehtyy materiaaleihin ja oppaisiin liittyen seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen (OPH:n Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa, Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisy Päijät-Hämeen kouluissa ja oppilaitoksissa).</p>	<p>Järjestämme henkilöstölle koulutusta seksuaaliseen häirintään puuttumisesta ja vahvistamme lasten ja nuorten sosiaalisen median turvataitoja.</p>
Vastuu:	<p>Perusopetuksen, toisen asteen ja nuorisopalveluiden yksiköiden johto</p>	<p>Perusopetuksen ja toisen asteen yksiköiden johto</p>	<p>Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä</p>

Mittarit:

Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä eri ikäryhmissä - Järjestetyt koulutukset seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallan ehkäisystä
Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on laadittu ja henkilöstö on perehtynyt vuosittain suunnitelmaan ja ohjaaviin oppaisiin

Tavoite: Perhe- ja lähisuhdeväkivalta vähenevät

Toimenpide:

A

Lisäämme koulutuksen avulla lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien tietoisuutta sekä henkisen että fyysisen perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnusmerkeistä, puheeksi ottamisesta sekä tuen piiriin saattamisen keinoista.

Vastuu:

Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä

Mittarit:

Vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa kokeneet

Terveelliset elintavat

Jokaisella lapsella, nuorella ja perheellä on keinoja, taitoja ja tietoa tehdä terveellisiä ja kestäviä valintoja arjessaan.

Tavoitteet:

- Nuoret kokeilevat ja käyttävät huumeita, alkoholia sekä nikotiinituotteita vähemmän.
- Arkiliikkuminen lisääntyy.
- Vahvistamme lasten ja nuorten tasapainoisen ja myönteisen ruoka- ja kehosuhteen rakentumista ja syömisen taitoa.

Nykytila | Lahti

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

% 4-5 lk. oppilaista	% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista
13,4 tytöt (2021) 8,8 pojat (2021) = 11,1	33,3 tytöt (2021) 14,8 pojat (2021) = 24,4	39,4 tytöt (2021) 20,8 pojat (2021) = 30,9	34,8 tytöt (2021) 17,7 pojat (2021) = 28,5
Maan keskiarvo 10,8	Maan keskiarvo 25,7	Maan keskiarvo 27,9	Maan keskiarvo 26,5

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

% 4-5 lk. oppilaista	% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista
39,6 tytöt (2021) 44,4 pojat (2021) = 42,1	18,9 tytöt (2021) 33,8 pojat (2021) = 26,0	18,2 tytöt (2021) 22,3 pojat (2021) = 20,0	13,1 tytöt (2021) 25,3 pojat (2021) = 17,6
Maan keskiarvo 42,8	Maan keskiarvo 24,3	Maan keskiarvo 15,4	Maan keskiarvo 17,5

Nykytila | Lahti

Ei syö aamupalaa joka arkiamu % 8-9 lk. oppilaista	Ei syö koululounasta päivittäin % 8-9 lk. oppilaista	Ylipaino % 8-9 lk. oppilaista	Tervehampaiset 12-vuotiaat % vastaavan ikäisistä suunterveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä
45,1 tytöt (2021) 37,4 pojat (2021) = 41,5	36,5 tytöt (2021) 30,4 pojat (2021) = 33,6	12,9 tytöt (2021) 19,9 pojat (2021) = 16,3	57,1 (2020)
Maan keskiarvo 41,8	Maan keskiarvo 34,4	Maan keskiarvo 18,0	Maan keskiarvo 60,6

Nukkuu arkisin alle kahdeksan tuntia		
% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista
45,0 tytöt (2021) 37,1 pojat (2021) = 41,2	36,1 tytöt (2021) 49,8 pojat (2021) = 42,4	47,7 tytöt (2021) 41,9 pojat (2021) = 45,5
Maan keskiarvo 40,3	Maan keskiarvo 52,9	Maan keskiarvo 47,9

Nykytila | Lahti

Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita	Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa		
% 8-9 lk. oppilaista	% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista
62,4 (2021)	6,6 (2021)	18,1 (2021)	11,2 (2021)
Maan keskiarvo 47,0	Maan keskiarvo 8,9	Maan keskiarvo 24,0	Maan keskiarvo 14,9

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista			Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran		
% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista	% 8-9 lk. oppilaista	% ammatillisen oppilaitoksen 1-2 v. opiskelijoista	% lukion 1-2 v. opiskelijoista
4,3 tytöt (2021) 5,9 pojat (2021) = 5,1	18,2 tytöt (2021) 14,9 pojat (2021) = 16,8	5,1 tytöt (2021) 5,9 pojat (2021) = 5,4	6,7 tytöt (2021) 8,2 pojat (2021) = 7,4	25,7 tytöt (2021) 16 pojat (2021) = 21,2	13,2 tytöt (2021) 13,3 pojat (2021) = 13,2
Maan keskiarvo 6,3	Maan keskiarvo 18,9	Maan keskiarvo 6,7	Maan keskiarvo 8,1	Maan keskiarvo 17,7	Maan keskiarvo 12,6

Tavoite: Nuoret kokeilevat ja käyttävät huumeita, alkoholia sekä nikotiinituotteita vähemmän (1)

Toimenpide:	A	B	C	D
	Yksikkökohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat päivitetään esi- ja perusopetuksessa ja toisella asteella hyvinvointisuunnitelman pohjalta kaikilla kouluilla myös ehkäisevän päihdetyön osalta.	Päihteisiin puuttumisen toimintamallit ovat kouluissa ja oppilaitoksissa käytössä ja niitä päivitetään kaupunkitasoisesti säännöllisesti. Ne käydään läpi lukuvuosittain henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa sekä oppilashuoltoryhmässä.	Huolehdimme siitä, että ammattilaisten koulutus on jatkuvaa ja suunnitelmallista. Järjestämme säännöllisesti teemallisia tilaisuuksia huoltajille.	Hyödynnämme kokemusasiantuntijoita ehkäisevän työn suunnittelussa ja toteutuksessa.
Vastuu:	Esi- ja perusopetuksen ja toisen asteen yksiköiden johto	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä, perusopetuksen ja toisen asteen yksiköiden johto	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä, nuorisopalveluiden johto	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä

Mittarit:

Päihteisiin puuttumisen mallit ovat ajan tasalla ja ne on läpikäyty henkilöstön, oppilaiden, huoltajien kanssa sekä oppilashuoltoryhmässä
Koulussa on yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje päihteiden käytön ehkäisemisestä
Laittomia huumeita kokeilleet - Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista
Kuukausittain itsensä tosi humalaan juovat - Päivittäin tupakoivat
Pakka-toimintamallin tarjontaryhmä toimii säännöllisesti, tehtyjen toimenpiteiden määrä, alaikäisen alkoholi- ja savukeostot vähittäismyynnissä

Tavoite: Nuoret kokeilevat ja käyttävät huumeita, alkoholia sekä nikotiinituotteita vähemmän (2)

Toimenpide:	E	F	G
	Kehitämme ehkäisevän päihdetyön tapahtumien (6-luokkalaisille suunnatun Päihdeputken ja 8-luokkalaisille suunnatun Järkee vai ei? -tapahtuman) sisältöjä vuosittain.	Kohtaamme nuoria heidän omassa toimintaympäristössään ja tarjoamme tukea heille, joilla on kohonnut riski käyttää päihteitä.	Toteutamme PAKKA-toimintamallin mukaista ehkäisevää päihdetyötä yhteistyössä elinkeinotoimijoiden, alkoholi- ja tupakkavalvonnan, median, poliisin sekä asukkaiden kanssa.
Vastuu:	Nuorisopalveluiden johto	Nuorisopalveluiden johto	Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä

Mittarit:

Päihteisiin puuttumisen mallit ovat ajan tasalla ja ne on läpikäyty henkilöstön, oppilaiden, huoltajien kanssa sekä oppilashuoltoryhmässä - Koulussa on yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje päihteiden käytön ehkäisemisestä
Laittomia huumeita kokeilleet - Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista
Kuukausittain itsensä tosi humalaan juovat - Päivittäin tupakoivat
Pakka-toimintamallin tarjontaryhmä toimii säännöllisesti, tehtyjen toimenpiteiden määrä, alaikäisen alkoholi- ja savukeostot vähittäismyynnissä

Tavoite: Arkiliikkuminen lisääntyy

Toimenpide:	A	B
	Move (fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä) mittaustulosten hyödyntäminen sekä toimijoiden välinen yhteistyö on toimivaa.	Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa toteutetaan liikuntakasvatusohjelmia opetussuunnitelman mukaisesti (Liikkuva varhaiskasvatus-, Liikkuva koulu- ja Liikkuva lukio -ohjelmat).
Vastuu:	Työryhmävalmistelu lasten ja nuorten hyvinvointiryhmälle	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yksiköt
Mittarit:	Liikkuvien/liikuntaa harrastavien osuus Kokemus, että voi liikkua riittävästi päivän aikana	

Tavoite: Vahvistamme lasten ja nuorten tasapainoisen ja myönteisen ruoka- ja kehosuhteen rakentumista ja syömisen taitoa

Toimenpide:	A	B	C
	<p>Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapset ja aikuiset syövät yhdessä. Henkilöstö edistää lasten myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukee monipuolisia ja terveyttä edistäviä ja kestäviä ruokatottumuksia. Opettajat valvovat alakouluissa koululounaan syömistä ja kannustavat maistamaan erilaisia makuja. Yläkoululaisten ryhmät viedään ohjatusti ruokalaan.</p>	<p>Perusopetuksessa toteutetaan oppilaita osallistavaa ruokakasvatusta integroiden ruoka- ja ravitsemusteemat eri oppiaineisiin (esim. terveystieto, liikunta, kotitalous).</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa ruokailun ja ruokakasvatuksen kehittämistä ohjaavat varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset Terveyttä ja iloa ruoasta. Osa päiväkodeista on mukana Ruoka-askel-hankkeessa.</p>
Vastuu:	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt	Perusopetuksen yksiköt	Varhaiskasvatuksen yksiköt

Mittarit:

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevat - Lihavien/ylipainoisten osuus
Kasviksia, hedelmiä ja marjoja päivittäin käyttävät - Koululounaan syömättä jättävät - Pääruokaa kouluruualla syövät
Kouluruokailun suunnitteluun osallistuneet - Verkkotyökalun käyttö

Seuranta ja raportointi

Suunnitelmallisella seurannalla voidaan arvioida työn vaikuttavuutta ja kohdentaa voimavaroja suunnitelmallisesti. Suunnitelmaan valituilla mittareilla seurataan tavoitteiden toteutumista. Lahtelaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantatietoa kootaan perusopetuksen ja toisen asteen osalta kouluterveyskyselyyn, varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa seudullisten kyselyjen tuloksista. Lisäksi seurantatietoa tuottavat päihdetilannekysely, TEAvisari ja FinLapset.

Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä seuraa ja arvioi kaupungin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta sekä johtaa, suunnittelee ja koordinoi moniammatillista yhteistyötä.

Kaupunkitasoinen hyvinvointiryhmä seuraa ja dokumentoi hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutumista sekä väestön hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia vuosittain ja raportoi niistä kaupungin johtoryhmälle. Lahden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet sisältyvät hyvinvointisuunnitelmaan. Laaja hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa, valtuustokauden lopussa.

Lahtelaisten hyvinvoinnin kehityksestä raportoidaan vuosittaisessa tilinpäätöksessä.

Lisätietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista

- [Sotkanet.fi](https://www.sotkanet.fi)
- [Kouluterveyskysely](#)
- [OPA-tiedonkeruu](#)
- [Nuorisobarometri](#)
- [FinLapset](#)
- [TEAvisari](#)
- [Syrjäytymisen dynamiikka - Me säätiö](#)

LIITE 1: Työryhmien kuvaus

Lahden kaupungin hyvinvointiryhmä : Kehittää ja koordinoi kaupunkitasoisesti terveyden ja hyvinvoinnin, ehkäisevän työn sekä osallisuuden edistämisen hyviä käytäntöjä sekä tuottaa tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Se vastaa myös hyvinvointikertomus- ja suunnitelman valmistelusta. [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmät – Lahti](#)

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä: Seuraa ja arvioi kaupungin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta sekä johtaa, suunnittelee ja koordinoi moniammatillista yhteistyötä. Sen alaisuudessa toimii kolme alueellista hyvinvointiryhmää, jotka kehittävät ja huolehtivat yhteistyön järjestämisestä vanhempien ja kolmannen sektorin kanssa. [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmät – Lahti](#)

Alueelliset hyvinvointiryhmät: Alueelliset hyvinvointiryhmät (etelä, itä, pohjoinen) vastaavat kaupunkitasoisten hyvinvointia ohjaavien suunnitelmien yhteydestä alueilla tunnistettuihin hyvinvointityön tarpeisiin. Alueellinen hyvinvointiryhmä tarkastelee ajankohtaisia alueellisia lasten ja nuorten hyvinvoinnin asioita/ilmiöitä eri toimintaympäristöjen näkökulmasta ja tukee palvelupolkujen työtä. Alueellisessa hyvinvointiryhmässä on edustus varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden, oppilashuollon, Päijät-Soten ja 3. sektorin asiantuntijoista.

Palvelupolkuryhmät: Huolehtii palvelupolulle suunniteltujen lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien toimenpiteiden seurannasta, tarkastelee ja arvioi niiden toteutumista. Palvelupolkuryhmä tekee päätöksiä, joilla kukin toimija mahdollistaa toimenpiteitä hyvinvointi- ja nivelvaihtelytyöhön tai osallisuuteen liittyen. Palvelupolkuryhmä koostuu kunkin palvelupolun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden toimintayksiköiden esimiehistä.

Opiskeluhuollon ohjausryhmät: Vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Lahdessa on oma ohjausryhmä toisella asteella ja esi- ja perusopetuksessa. Esi- ja perusopetuksen ryhmässä puheenjohtajana on vastuualuejohtaja, jäseninä koulujen, varhaiskasvatuspalveluiden, opiskeluhoitopalveluiden ja hyvinvointikuntayhtymän lapsiperhepalveluiden työntekijöitä. Toisen asteen ryhmässä puheenjohtajana on lukioiden johtaja, jäseninä opiskeluhuollon palveluiden, oppilaitosten ja nuorisopalveluiden työntekijöitä.

Oppivelvollisuuden monialainen ohjausryhmä: Huolehtii laajennettuun oppivelvollisuuteen liittyvän lainsäädännön toimeenpanosta. Pj. lukiojohtaja, jäseniä toisen asteen oppilaitoksista, opiskeluhuollon palveluista, hyvinvointikuntayhtymän lapsiperhepalveluista, perusopetuksesta ja nuorisopalveluista.

Koko-tiimi: Kouluun kotoutumisen tiimi on perustettu maahanmuuttajien koulupolun selkiyttämisen ja tukitoimien suunnittelun kehittämiseksi. Kehittämistä tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen ja yhteistyöverkoston kanssa.

Sitouttava kouluyhteistyö –hankkeen kehittämisryhmä: Jäsenet eri kunnista ja pilottikouluista

LIITE 2: Mittarit tavoitteiden toteutumisen seurantaan

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä väestöstä (hyte-ind.) (Tilastokeskus)

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet vieraskieliset, alle 30-vuotiaat, %, (Tilastokeskus)

Vain perusasteen suorittaneiden 20–29-vuotiaiden osuus ikäluokasta (Tilastokeskus)

Korkeasti koulutettujen osuus 20–29-vuotiaiden osuus ikäluokasta, (Tilastokeskus)

Keskeytti opinnot lukiokoulutuksessa, Keskeytti opinnot ammatillisessa koulutuksessa (Tilastokeskus)

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä, (Tilastokeskus)

Ohjaamo Lahden käyttökerrat

Etsivästä nuorisotyöstä palveluihin kiinnittyneet nuoret, %

Työpajalla olleiden valmentautujien sijoittuminen työpajajakson jälkeen, työttömäksi (%)

Lapsellani on kavereita - Minulla on kavereita (varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (Kouluterveyskysely)

Ei yhtään kaveria tai läheistä ystävää. (Kouluterveyskysely)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon määrä (kuraattorien, psykologien ja terveydenhoitajien tilastot)

Harrastamisaktiivisuus eri ikäryhmissä (Kouluterveyskysely)

Harrastustakuun koordinointi toimii

Lapset ja nuoret ovat tietoisia harrastusmahdollisuuksista

Kaupungin mahdollistama maksuton ja toiveiden mukainen harrastustoiminta lähipalveluna/yhteistyössä

Harrastelahti-sivuston kävijämäärä

Osallisuustoimet lasten ja nuorten osalta on koottu, kuvattu ja arvioitu palvelupolullin.

Kokemus koulu- ja luokkayhteisöön kuulumisesta (Kouluterveyskysely)

Kokemus mukavasta ryhmästä ja ryhmän turvallisuudesta (Varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Kokemus hyvistä vaikutusmahdollisuuksista koulussa (Kouluterveyskysely)

Mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin (Varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun (Kouluterveyskysely)

Mielen hyvinvointi

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (Kouluterveyskysely)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. lk oppilaista, lukiolaisista ja AOL opiskelijoista 8. ja 9. lk (Kouluterveyskysely)

Ammattilaisille suunnattujen mielenterveyskoulutusten toteutuminen.

Chat-palveluiden käyttö.

Nuorten tukipalveluiden ajanvarauskäynnit

Opettajien kiinnostuneisuus oppilaiden kuulumisista (Kouluterveyskysely)

Keskusteluyhteys vanhempien kanssa (Kouluterveyskysely)

Helppo päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle muuhun kuin terveystarkastukseen, % (Kouluterveyskysely)

Helppo päästä koulukuraattorin vastaanotolle, % (Kouluterveyskysely)

Helppo päästä koulupsykologin vastaanotolle, % (Kouluterveyskysely)

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % (Kouluterveyskysely)

Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa (Kouluterveyskysely)

Vaikeuksia oppimistaidoissa (Kouluterveyskysely)

Saanut tukea ja apua oppimiseen erityisopettajalta kuluneen lukuvuoden aikana (Kouluterveyskysely)

Lapsella on mahdollisuus saada tukea kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen (varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä (Kouluterveyskysely)

Koulu-uupumus (Kouluterveyskysely)

Mielen hyvinvointi

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (Kouluterveyskysely)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. lk oppilaista, lukiolaisista ja AOL opiskelijoista 8. ja 9. lk (Kouluterveyskysely)

Ammattilaisille suunnattujen mielenterveyskoulutusten toteutuminen.

Chat-palveluiden käyttö.

LIITE 2: Mittarit tavoitteiden toteutumisen seurantaan

Arjen turvallisuus

Kiusaamiskokemukset eri ikäryhmissä (Kouluterveyskysely, varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Kokemus turvallisuudesta hoitopaikassa (varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Kiusaamisen ja häirinnän vastaisen suunnitelma, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo suunnitelma on laadittu ja henkilöstö perehtynyt vuosittain suunnitelmiin ja niitä ohjaaviin oppaisiin. (Kysely laajennetuille oppilashuoltoryhmille)

Kokemus aikuisten puuttumisesta kiusaamiseen (Varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä eri ikäryhmissä (Kouluterveyskysely)

Järjestetyt koulutukset seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallan ehkäisystä

Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on laadittu ja henkilöstö on perehtynyt vuosittain suunnitelmaan ja ohjaaviin oppaisiin (Kysely laajennetuille oppilashuoltoryhmille)

Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana (Kouluterveyskysely)

TEAviisarin perustaulukko 32.7. Ovatko oppilaat osallistuneet seuraaviin asioihin lukuvuoden aikana: Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy ja sovittelu

Terveelliset elintavat

Päihteisiin puuttumisen mallit ovat ajan tasalla ja ne on läpikäyty henkilöstön, oppilaiden, huoltajien kanssa sekä oppilashuoltoryhmässä (Kysely laajennetuille oppilashuoltoryhmille)

TEAviisari: Perustaulukko 29.7. Onko koulussa yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje päihteiden käytön ehkäisemisestä

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran (Kouluterveyskysely)

Huolta herättävää päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä ja rahapelaamista, % 8.-9. lk, lukiolaisista ja AOL opiskelijoista (Kouluterveyskysely)

Tosi humalassa kerran kuukaudessa. (Kouluterveyskysely)

Tupakoi päivittäin (Kouluterveyskysely)

Pakka-toimintamallin mittarit: tarjontaryhmä toimii säännöllisesti

Pakka-toimintamallin mittarit: tehtyjen toimenpiteiden määrä

alaikäisen alkoholi- ja savukeostot vähittäismyynnissä 8-9- luokka, lukio ja AOL (Kouluterveyskysely)

Liikkuvien / liikuntaa harrastavien osuus (vähintään tunnin päivässä liikkuvat 8. ja 9. lk.) (Kouluterveyskysely)

Kokemus, että voi liikkua riittävästi päivän aikana (varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Kokemus, että voi liikkua riittävästi päivän aikana (varhaiskasvatuksen seudullinen kysely)

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus eri ikäryhmissä (Kouluterveyskysely)

Lihavien / ylipainoisten osuus eri ikäryhmissä (8. ja 9. lk, lukio, AOL ja yli 20-vuotiaat) (Kouluterveyskysely)

Kasviksia, hedelmiä ja marjoja päivittäin käyttävien osuus (8.-9.lk, lukio, AOL, 20- 64v. yli 65v. (Kouluterveyskysely)

Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun (Kouluterveyskysely)

Syö pääruokaa kouluruualla kaikkina koulupäivinä (Kouluterveyskysely)

Ei syö koululounasta päivittäin (Kouluterveyskysely)

LIITE 3: YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet

Hyte-työ
toteuttaa
kestävän
kehityksen
tavoitteita

Lisätietoa suunnitelmasta

Virve Jämsén

Vastuualuejohtaja, lasten ja nuorten kasvu

Opetus- ja kasvatusjohtaja

virve.jamsen@lahti.fi

Eija Kinnunen

Opiskeluhuollon palvelupäällikkö

eija.kinnunen@lahti.fi

LAHTI

